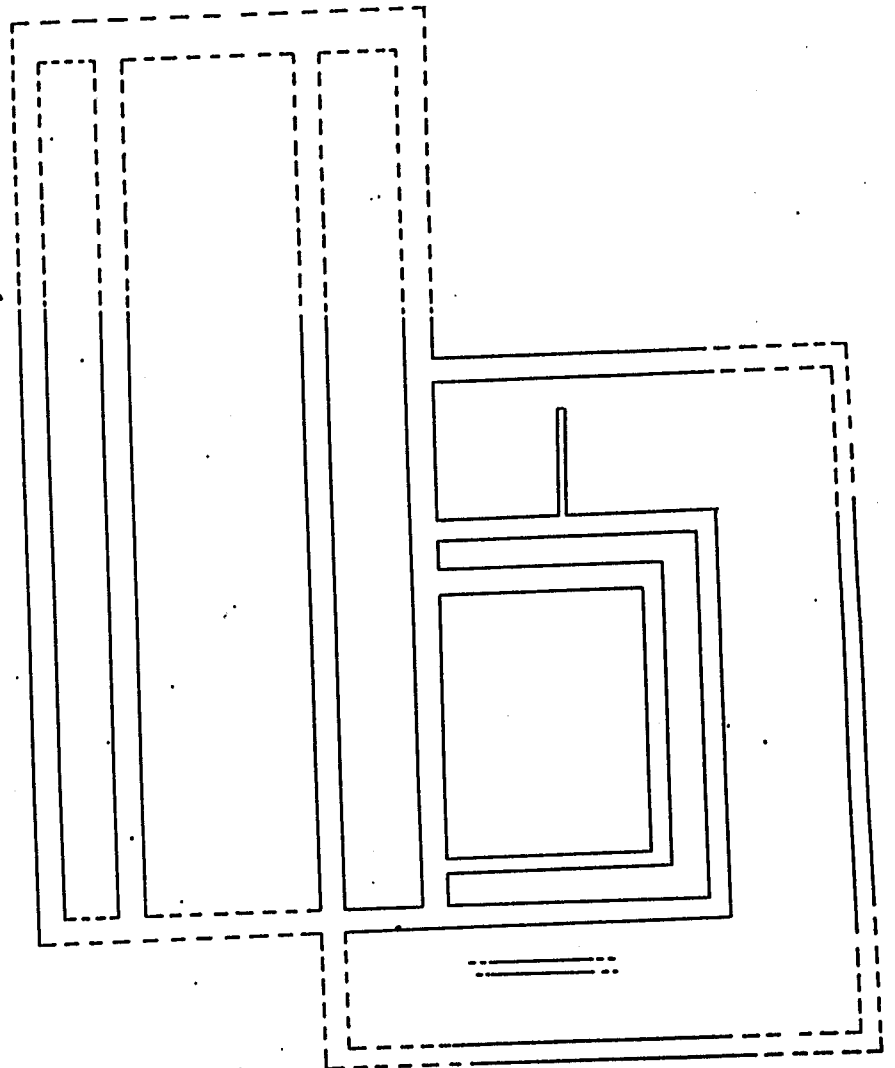

SORTEBRØDREKLOSTRET I NÆSTVED NÆM 1991:125

MATR. NR. 189a
NÆSTVED MARKJORDE
BERETNING v/
JETTE R. ORDUNA

1991:125

UDGRAVNINGENS TEKNISKE DATA OG FORMÅL.....	1
INDLEDNING. SORTEBRØDREORDENEN.....	3
DET SKRIFTLIGE KILDEMATERIALE VEDRØRENDE KLOSTRET.....	4
GRØFT A.....	7
GRØFT B.....	12
GRØFT C.....	17
GRØFT D.....	20
SAMMENFATNING.....	25
UDGRAVNINGSFELTETS PLACERING.....	28
REKONSTRUKTIONSFORSLAG.....	29
MØNTLISTE.....	31
JORDPRØVER.....	32
GRAVSKEMAER.....	33
TEGNINGSLISTE.....	40
FOTOLISTE.....	41

1991:125

SORTEBRØDREKLOSTRET I NÆSTVED.

Arkæologisk prøvegravning på matr. nr. 189a, Næstved Bygrunde, Sortebrødreanlægget nord for Ostenfeld's Stiftelse fra 6. til 24. maj 1991.

Leder cand.mag. Jette R. Orduna, udgravningsassistent Peter Randrup Frederiksen. I øvrigt deltog Stine Hvid Petersen, Claus Bjerring og Lotte Nørgaard(frivillig). Udgravningsfeltet og grøfterne blev fastlagt af landinspektør Otto E. Eriksen, Riddergade 7, Næstved. Udgravningen blev finansieret af Næstved Kommunes afd. for Teknik og Miljø med 35000,- kr. samt materiel. Grøfterne blev gravet af entreprenør Jens Erik Pedersen, Holme-Olstrup.

Det undersøgte område ligger i et parkanlæg med et skrånende terræn mod syd, øst og vest og afgrænset af en forhøjning i selv parken, mens gangstierne ligger i et noget lavere niveau.

Koten blev målt efter punkt K-16-9194, transformator NKE nr. 42 på Sortebrødrestredets parkeringsplads punkt i sydfacadens søkkel: 10.97 m DDN, system G.I.

Undersøgelsen blev iværksat ud fra et fra museets side, længe næret ønske om at fastslå hovedanlægget i Sortebrødreklostrets beliggenhed. Der er ved tidligere gravninger ved Ostenfeld's Stiftelse(NÆM 94:300), på parkeringspladsen(NÆM 66:260, NÆM 84:300 og NÆM 85:400) og ved kloakering i Sortebrødrestredet(NÆM 83:200) fundet spor af klostret foruden begravelser, men selve det firfløjede anlægs placering var ikke blevet fastslået. Tidligere kilder, blandt andet billedmateriale, placerede klosteranlægget under og øst for Ostenfeld's Stiftelse, men da man ved arkæologiske undersøgelser i 1984 stødte på et murforløb, der fortsatte længere mod vest end muren på Ostenfeld's Stiftelse og da der blev fundet begravelser i Sortebrødrestredet som talte for, at kirken havde dannet nordfløj i anlægget og ikke som tidligere antaget, sydfløj, blev klosteranlægget flyttet og vendt

1991:125

således at kirkefløjen blev nordfløj (Palle Birk Hansen: Sortebrødreklostret i Næstved. i LIV OG LEVN 3 - 1989). Denne placering betød, at anlægget skulle flyttes til nord for Ostenfeldt's Stiftelse i parken, og at Sortebrødregård, som indtil 1840 stod øst for Stiftelsen ikke længere kunne være resterne af det firfløjede anlæg, men måtte være tilbygninger til yderligere en bygning, beliggende under Ostenfeldt's Stiftelse.

Der blev lejlighed til at få be- eller afkræftet teorierne fra 1989 da Næstved Kommune v/stadsgartner Kurt Petersen ønskede at omlægge parken og gøre den mere attraktiv. Hvis klostrets placering kunne flyttet til selve anlægget, ville man overveje at markere det firfløjede anlægs placering og grundrids i parken enten med en mur i flere skifters højde, en hæk eller urter, således at man kunne aflæse klosterbygningerne i overfladen. Af hensyn til bevaringen, efterlades resterne af selve bygningerne under jorden.

Da klostret er et fredet jordfast fortidsminde ifølge Naturfredningslovens § 48, blev der hos Fortidsminderådet søgt og givet tilladelse til at lokalisere klostret.

Udgravningsfeltet bestod af to korslagte grøfter, ca. 0.8 m brede og placeret i den sydlige del af anlægget. Nord-syd-grøften blev ca. 47 m lang og øst-vest-grøften ca. 50 m lang, heraf lå ca. 6 m under parkeringspladsen. Grøfterne blev udlagt ved hjælp af gravemaskine, der fjernede jorden ned til klosteranlæggets fundamenter. Da en del af klostrets fundamenter kun var synlige i profilerne, hvor de fremstod som plyndringsgrøfter, og da hele anlægget ved nedbrydningen i slutningen af 1500-årene tilsyneladende var blevet grundigt omrodet, blev der visse steder fjernet jord ned til undergrund eller til fyldskifter under klostrets daværende gulvniveau. De fremkomne skeletter, der lå på plads blev ikke fjernet, ligesom opsamlede skeletdele blev genbegravet på kirkegården ved tildækningen af grøfterne.

INDLEDNING. SORTEBRØDREORDENEN.

Domingo de Guzmán kom fra byen Calhorra i Spanien, hvor han blev født i 1170.

Da han havde haft flere visioner, gav Paven ham i 1216 tilladelse til at indstifte Dominikanerordenen. Dominicus døde i Bologna i Italien i 1221 og blev helgenkåret i 1234.

Dominikanerordenen og Franciskanerordenen, der blev indstiftet af Franz af Assisi, blev grundlagt som modspil til de efterhånden meget rige herreklostre, Benediktinerne og Cistercienserne. Tiggermunkeordenerne hentede deres baggrund i korstogsordenerne, der fortrinsvis tog sig af fattige og syge, men også søgte at omvende jøder og andre hedninge til den kristne tro. Grundstammen hos begge tiggermunkeordener var, at de ikke måtte eje noget jordisk gods og skulle ernære sig ved betleri. Udover pleje af syge og fattige var et andet vigtigt element prædikantvirksomheden og for begge ordener gjalt det, at de slog sig ned i udkanten af større byer ved vigtige indfaldsveje. I byerne var tilhørsskaren og behovet størst. Begge ordener blev hurtigt udbredt over hele Europa, ligesom de hurtigt nåede Danmark. Det første Sortebrødrekloster i Norden blev grundlagt 1223 i Lund. I den øvrige del af Danmark placeredes Sortebrødreklostre i Viborg, Ribe, Vejle, Haderslev, Århus, Odense, Roskilde (også et nonnekloster, St. Agnes), Skelskør, Vordingborg, Holbæk, Helsingør og Næstved (også et nonnekloster på Gaunø). Da tiggermunkeklostrene lå så tæt på byerne, var de de første, der bukkede under i Reformationstiden. Klostrene havde gennem testamentariske gaver og aflad opnået en rigdom, der stred mod deres grundprincipper og derfor blev plyndret og mange nedrevet under eller lige efter Reformationen. Enkelte som f.eks. Ribe, Århus og Holbæk blev hurtigt omdannet til hospitaler og blev derved forskånet for nedrivning.

1991:125

DET SKRIFTLIGE KILDEMATERIALE VEDR. SORTEBRØDREKLOSTRET.

Sortebrødreklostret i Næstved blev ifølge Erik Pontopidan's Annales Ecclesie I stiftet i 1242, men det omtales ikke i forbindelse med Ordenens Provincialkapitel, som blev afholdt i 1254. Dominikanerklostret i Vordingborg blev stiftet i 1253 og bliver sidste gang omtalt i 1261 og det kan have været tiggermunke herfra, der slog sig ned i Næstved. I 1277 er Dominikanerne i Næstved, idet de nævnes i Roskildekanniken magister Rane's donationer til St. Peder kloster i Næstved: " ut fratres predicatorum in Nestvet quiete teneant fundum quem inhabitant".

4. marts 1292 nævnes klostret igen i et testamente fra Gyde, datter af Skjælm Bang, enke efter herr Esbern Karlsson. Heri skænker hun 3 mark til kirkens opførelse og 2 mark til Kapitlet. På dette tidspunkt var kirken altså endnu ikke færdig, men klostret var dog i funktion. Klosters første Prior her Oliverius og udover at lede klostret i Næstved, var han ligeledes Provincialprior i Dacia, det vil sige, øverste leder af Dominikanerordenen i Skandinavien. Han døde 1308 i Næstved.

Gennem 13- og 1400-årene nævnes klostret gentagne gange i forbindelse med stridigheder om jord med Skovkloster, i testamenter og ved magerskifter mellem byens borgere, hvor husene og jorden placeres ved hjælp af Sortebrødreklostrets beliggenhed, f.eks. " nord ved Sortebrødrekloster".

23. december 1400 giver paven aflad til dem, der på bestemte dage besøger Sortebrødrekirken.

Fra 1400-årene kendes navnene på flere ledere af klostret: Galmundus nævnes 1419, Niels Jacobsen Sappe nævnes 1423, Jens Olufsen nævnes 1431, samme år som Per Arildsen, Provincialprioreren Matthias Olav døde 1522 og hans gravsten ligger nu i St. Peders kirke, men menes at komme fra Sortebrødreklostret. Den sidste Prior var Folmer Lauritsen, der nævnes i 1535.

I 1437 opførtes en ny fløj syd for klostret og denne stod indtil 1840. Årstallet for opførelsen kendes fra en

1991:125

Præsteindberetning fra 1808 til Nationalmuseet, hvor der omtales en bygningstavle på Sortebrødregård.

Med oprøret mod gejstligheden i begyndelsen af 1500-årene, blev også Sortebrødreklostret ramt. Om 1531 skriver Nic. Helvaderus i 1624 at "das Kloster zu den Schwartz-en Brudern am Strande gelegen ward zu der Zeit auch gestort, ist nachmal von einem Edellman gekauft unnd bewohnet worden". I dette år opgiver også Gråbrødreklostret i byen idet de dette år skænker alle sine ejendomme til byen.

Om Sortebrødrene allerede i 1531 er flyttet fra klostret er uvist: i 1533 nævnes Per Dannemand i Sortebrødreklostret og i 1535 sælger prior Folmer Lauritsen, Sortebrødre kloster og konvent, hus med have i Næstved til præsten Hans Glede.

14. november 1539 fik borgmesteren i Næstved, Joen Bunde brev på klostret, der indtil da var ejet af kongen, idet det er Christian den Tredie der skænker grunden til borgmesteren.

I 1552 ejes ét af husene i Sortebrødreklostret af Borchart von Boyneberg som ifølge kilden havde fået det af kongen. von Boyneberg havde udlejet huset til Heine Pottemager og under lejemålet nedbrændte huset.

13. juli 1552 får fru Sophie, enke efter Axel Brade, af kongen tilladelse til at "...nedbryde nogle meget forfaldne Huse paa Sortebrødrekloster i Nesvedt, som hun har i Forlening og bruge Stenene og Tømmeret til at forbedre de andre Klosterhuse med, dog saa at Klostret med sin bygning efter hendes Død skal komme tilbage til Kronen efter Lensbrevets Lydelse".

I 1564 solgte kronen Sortebrødreklostret til Sibylle Gyldenstjerne, som i 1572 overdrog bygningerne til Herluf Trolle's enke Birgitte Gøye på betingelse af, at klostret med alle forbedringer efter hendes død, skulle tilfalde Sibylle Gyldenstjerne eller hendes arvinger. Allerede i 1565 var der foretaget forbedringer på bygningerne idet der blandt andet blev bestilt tømmer her-

1991:125

til, men også Birgitte Gøye byggede om og flyttede i 1572 ind på Sortebrødregård, som hurtigt blev omdannet til en ufri herregård.

Senest i slutningen af 1500-tallet må det formodes at selve det firfløjede anlæg var nedrevet, måske undtaget kirken, der endnu i 1744 var en synlig ruin.

I 1823 købte Ostenfeld's Stiftelse Sortebrødregård, som de lod opmåle med henblik på at indrette gården til stiftelse. 1840 nedrev man dog de middelalderlige bygninger og opførte den endnu stående fredede bygning på fundamentene af Sortebrødregårds vestfløj.

1991:125

GRØFT A.

Grøft A var placeret mod nord i Sortebrødreanlægget. Grøften målte 0.8 x 36 m og blev gravet med maskine. I grøften fremkom den nordlige del af Fratergården, der bestod af et tilsyneladende omrodet muldlag med få tegl- og mørtelbrokker, AAD. Laget AAD stødte op til korsgangs-fundamentet AAA, der bestod af store marksten, hvoraf de øverste var lagt i mørtel, mens de underliggende lå i muld-jord. I lag AAD, hvor kun et tyndt lag syd for fundamen-tet blev afgravet, fremkom 2 mønter, én Erik Glipping samt én Erik Menved. Også keramikskår fremkom i Frater-gården, alle skåraf sen Østersø-type samt rødbrændte skår med ind- og/eller udvendig glasur. Alle kan dateres til anden halvdel af 1200-årene og begyndelsen af 1300-årene. Et brokkelag bestående af brokker fra tagtegl, munkesten og mørtel iblandet muld AAX ligger over AAD og er uden sammenhæng med korsgangens nedbrydning, men må repræsen-tere en udjævning af Fratergården efter nedbrydningen. Nord for korsgangsfundamentet lå nedgravningen/fundaments-grøften AAC, hvorover der lå et kraftigt rent brokkelag AAP med en del fragmenter af tagpander, munkesten, mørtel og profilsten. Brokkelaget hidrører fra nedbrydningen af korsgangen. AAP lægger sig op til plyndringsgrøften ABA, der ligger over AAE og er de sidste rester af kirkens sydlige fundament AAE, som bestod af sand med sten, tegl og mørtelrester. Klosters korsgang har her været 4 m bred. Denne bredde antyder, at der måske er tale om sideskib. Spor efter kirkens oprindelige gulvniveau var helt bort-fjernet, tilbage var et lag af ~~te~~tegnings-sand AAM med græ-ve, der ikke blev undersøgt, men en del knogler lå om-rodede i sandlaget. Laget AAM sås på begge sider af fun-damentsgrøftssporene AAE. Imellem AAM og AAE lå et min-dre meget rent brokkelag ABB, der viser, at nedbrydning-en af kirkens sydlige fundament er sket af mindst to om-gange. Over det ældste brokkelag ABB lå lag AAM, der kun-ne følges til kirkens nordlige fundament AAK. AAM bestod af omrodede grave samt lidt trækul og mørtel. I laget fremkom en enkelt mønt, Magnus Smek, mønten kan dog

grøft A?

AAJ

1991:125

ikke bruges til datering af dette omrodede lag.

Omtrent midt i lag AAM lå under dette lag en broncestøbe-
grube med stumper af brændt og ubrændt lerkappe samt

AAB
bronceslagger. De ubrændte lerkappefragmenter havde en
vis lagdeling der viste, at leret er lagt på over flere
gange og at det imellem hver gang har tørret et stykke
tid. I gruben fandtes en pandeskål af et barnekranie
samt flere munkestensbrokker samt del af en gulvflise,
der alt indicerer, at gruben har været i brug efter ned-
brydningen af kirken er startet (AAM ligger over ABB,

AAM

AAB

ABB

men AAB ligger under AAM). AAL er en plyndringsgrøft
bestående af et rent brokkelag af tegl og mørtel fra
plyndringen af fundament AAK. Mod syd skærer AAL, AAM
og AAR, mens laget mod nord ligger under AAL, hvorover
ligger lag AAR, der ligeledes ligger over AAK. AAR er
et påfyldt muldlag. Delvis under AAL og AAR lå det op-
rindelige undergrundssand AAH, som ligeledes ligger
under det nordlige sideskibs fundamentsgrøft AAF, der
kun fremstod som en nedgravning i AAH og var opfyldt
med et kraftigt brokkelag af tegl og mørtel. Umiddel-
bart stødende op til AAF lå et omrodet muldlag AAR,
der indeholdt enkelte brokker. Dette lag tolkes som
værende en del af kirkegården, idet der var spor efter
begravelser både i øst(AG2)- og vestprofilen.

SAMMENFATNING GRØFT A.

Den nordlige fløj i det firefløjede anlæg har tjent
som kirke. Udover skelletdelene i kirken samt begravel-
ser, fundet ved kloakering i Sortebrødrestræde, er der
intet tilbage, der kunne godtgøre, at der her var tale
om en kirkebygning. Det nordlige formodede sideskib
samt fund af bemalede glaseruderfragmenter i AAD, peger
dog ligeledes på, at der virkelig er tale om en kirke-
bygning.

Korsgangens fundament var 1.6 m bredt, korsgangen me-
get bred ialt 3.8 m, kirkens sydlige fundament 1.4 ,
bredt, selve skibet 8.8 m bredt, det nordlige fundament

1991:125

1.2 m bredt, sideskibet 5.4 m og sideskibsfundamentet 1.6 m bredt.

Kirken og korsgangsmuren var opført som kassemur af munkesten med dekorationer i vinduesnischer og lignende med profilsten. Kirketaget har været dækket af tegltagsten (munke og nonner), mens korsgangen har været dækket af tagpander.

Korsgangsfundamentets bredde antyder, at korsgangen er opført senere end kirken og dermed altså yngre end denne. Om det nordlige sideskib er opført i forbindelse med byggeriet af kirken eller senere har det ikke været muligt at fastslå.

Det kraftige korsgangsfundament, der var sammenholdt med mørtel antyder, at korsgangen har været i to etager. Fund af uglaserede rødbrændte teglstensfliser viser at kirkens og måske korsgangens gulv har været belagt med sådanne.

1991: 125.

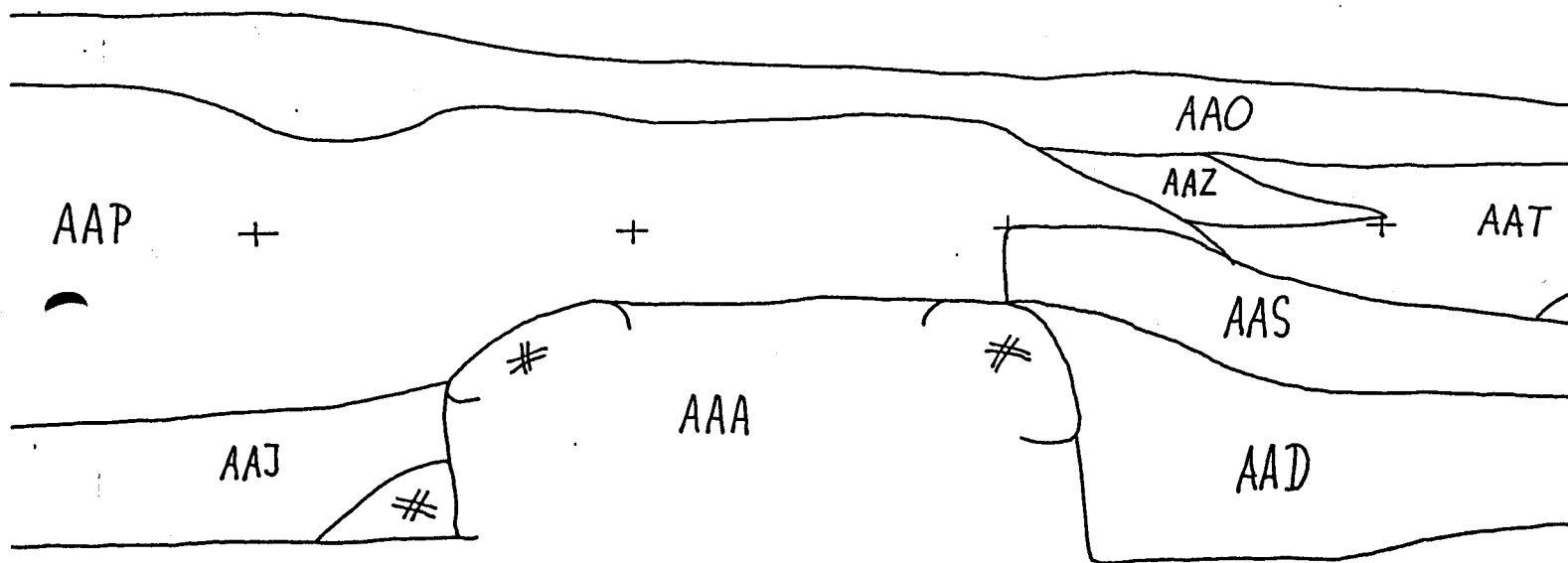
GRØFT A. Lagbeskrivelser.

- AAA Korsgangsfundament bestående af store marksten med teglsten og mørtelrester foroven.
- AAB Broncestøbegrube. Gulligt sandet ler med sort og brunt brændt ler, trækul, teglstykker og bronce-slagger. Under den østlige del ligger et stykke af et barnekranie.
- AAD Den nordlige del af Fratergården. Grå sandet muld med ganske lidt tegl og mørtel samt trækul. Omrodede knogler.
- AAE Kirkens sydlige fundamentsgrøft. Groft gult sand med mange tegl- sten- og mørtelrester.
- AAF Kirkens nordlige fundamentsgrøft. Kraftigt brokkelag af teglsten og mørtel. *(Side skit)*
- AAH Undergrund(kirkegård). Gult groft sand med småsten.
- AAJ Korsgang. Lys gråbrun sandet muld med lidt tegl og mørtel samt omrodede knogler.
- AAK Gråbrun sandet muld med teglbrokker, mørtel og lidt trækul. *(Kirkens nordmur)*
- AAL Plyndringsgrøft bestående af brokkelag af teglsten og mørtel.
- AAM Muldblandet sand med få mørtelstumper og trækul (omrodede grave).
- AAN Kraftigt nedbrydningslag i Fratergårdens nordlige del. Tykt brokkelag af teglsten og mørtel.
- AAO Lys gråbrun muld under græstørv.
- AAP Brokkelag fra nedbrydningen af korsgangen, store mængder tegl og mørtel.
- AAR Gråbrunt muldlag med lidt tegl og mørtel.
- AAS Lysegråt sandet muld med en del mørtel- og teglstumper samt trækul og omrodede knogler.
- AAT Lysegråt sandet muld med mørtel og teglbrokker samt lidt trækul.
- AAX Nedbrydningslag med mange tegl- og mørtelrester.
- AAZ Lysegråt sandet muld med mange tegl- og mørtel-fragmenter.

1991:125

GRØFT A. Lagbeskrivelser.

- AAC Muldlag iblandet meget få teglstumper. Nedgravning til fundament AAA.
- ABA Muld iblandet en del mørtel- og teglstumper. Plynderingsgrøft for fundament AAE.
- ABB Rent brokkelag bestående af tegl- og mørtelstumper.

1991:125

GRØFT B.

Grøft i østlig retning mod parkeringspladsen i Sorte-brødreanlægget. Grøften målte ca. 0.8 x 26 m, heraf udgjorde ca. 2 m en sti, et område, der ikke blev udgravet.

I den vestligste del af grøften fremkom den østlige del af Fratergården. Lag BAK fremstod som et kraftigt brokkelag, der kunne følges gennem hele grøften, dog undtaget forlængelsen på parkeringspladsen. BAK lå ligeledes hen over korsgangsfundamentet BAH og udfyldte også østfløjens indermurs plyndrede fundamentsgrøft. Unden BAK lå muldlaget BAB, som er samme lag som BAA men kunstigt adskilt af mængden af genstande, der fremkom i disse lag. I BAA fremkom en del bogbeslag af bronze, et indskud til en lille lås, 3 mønter: 2 Erik Menved og 1 Erik Glipping. Derudover var mængden af keramikskår tydeligt større i BAA. På grund af fundene blev al jord herfra soldet.

I BAB fremkom kun få genstande, alle keramikskår. Keramikken fra BAA og BAB består hovedsageligt af skår af sen Østersø-type, udvendigt glaserede rødbrændte fragmenter fra kander samt importeret keramik: et skår fra Andenne(ca. 1250), et fra Grimston(ca. 1300), næsten-stentøj og stentøj(ca. 1300) samt glaserede stentøjsskår, måske fra Siegburg. Alle skår kan henføres til 1200-årene og første fjerdedel af 1300-årene. I BAB fremkom ligeledes et stykke bemalet rudeglas med rødbrun dekoration.

I BAB fandtes 3 uforstyrrede grave, hvoraf BG4 lå under BG2 og BG3. Tæt på korsgangsfundamentet i BAA lå endnu en uforstyrret grav BG1, hvor der i gravfylden fremkom en Erik Menved-mønt. Alle begravelser in situ blev beskrevet og fotograferet og derefter tildækket. Ca. 0.5 m fra korsgangsfundamentet BAH i vestlig retning sås i profilen en nedgravning i BAA, der eventuelt kan tolkes som et stilladshul anvendt i forbindelse med nedbrydningen. Mellem nedgravningen og funda-

1991:125

mentet var der iøvrigt færre brokker.

BAA lå op til korsgangsfundamentet BAH, der bestod af store marksten lagt i mørtel. På østsiden af BAH lå lagene BAE og BAC op til BAH. BAE var et omrodet muldlag med menneske- og dyrekogler, men ingen øvrige fund. Henover BAE lå en afretningslag af rent sand BAC, hvori der blev fundet en Christoffer den Første-mønt. Begge lag afgrænser korsgangen, der har været 1.9 m bred. Afretningssandet viser, at korsgangen må have været flisebelagt. Mod øst er korsgangen skarpt afgrænset af en nedgravning BAK, der må tolkes som værende en plyndret fundamentsgrøft og have udgjort østfløjens vestlige fundament. Et formodet stolpehul BAP var gravet ned i det gule undergrundsgrus BAM. De østligste lag ud mod stien bestod af BAO, et muldlag med lidt mørtel og tegl, BAN, et groft stenet gruslag samt BAD som var en nedgravning med fyld af muld iblandet tegl-, mørtel- og knoglerester. Alle tre lag har i nyere tid været omrodet idet der i det nederste lag BAD i den soldede jord fremkom en mønt fra 1525 (Frederik den Første) samt lidt 16- og 1700-tals keramik og en to-øre fra 1928. Da østfløjens østlige afslutning lå udenfor selve SORTEBRØDREANLÆGGET, udvidedes grøft B mod øst, ca. 6 m på parkeringspladsen.

Vestligst i udvidelsen lå et meget sort og fugtigt lag muld BBA, der skarpt blev afgrænset af BBC i bunden, men i profilen gik laget over stenene. BBC må repræsentere resterne af en bæk/forhøjning langs ydermuren. Langs den sydvestlige del af udvidelsen fremstod både i profilen og i fladen resterne af en skillemur: i fladen erkendbar som stenspor BBB. Muren grænsede op til BBC. Henover BBA og BBD, som var undergrunds-sand mellem BBC og BBF lå et nedbrydningslag BBH, bestående af teglbrokker, mørtel og lidt muld. Dette lag skar/blev skåret af BBK og fremstod som en nedgravning i BBD. BBK lå henover BBF, der må betragtes som resterne af østfløjens østlige fundament, idet der i undergrundssandet stod flere marksten BBM, BBH samt BBE, et

1991:125

stenspor opfyldt med muld.

Hele østfløjen fremstod som meget plyndret.

SAMMENFATNING GRØFT B.

I den østlige del af grøften lå den østlige del af Fratergården og i fylden i Fratergården blev fundet 4 skeletter, der alle lå på plads. Østligst i Fratergården fremkom ved soldning en del mønter, bogbeslag og keramik, der alt kan dateres til anden halvdel af 1200-årene, første fjerdedel af 1300-årene.

På et rembeslag fra en bog sad et fragment af læderet endnu og det viste, at bogen har været indbundet med rosarødt læder.

Da der ikke er fund yngre end begyndelsen af 1300-årene i grøft B og heller ikke i grøft A, må det formodes at Fratergården har været belagt med fliser og at disse fliser kan være lagt i forbindelse med korsgangens opførelse. Et afretnings sandlag viser, at også korsgangen har været flisebelagt.

Korsgangens fundament af kampesten er 1.6 m bredt, korsgangen 1.85 m bred, hvilket er to meter smallere end korsgangen udfør den sydlige mur i kirkefløjen. Østfløjens vestlige fundaments bredde kan ikke fastslås på grund af den totale bortgravning af dette og den brede nedgravning. Selve østfløjen har været ca. 7 m bred, hvoraf de østlige 1.4 m har udgjort en forhøjning eller en bæk. I grøft B's udevidelses sydlige profil og i fladen tydelige stenspor samt et kraftigt mørtel- og brokkelag, altså tydelige tegn på en skillemur.

1991:125

GRØFT B. Lagbeskrivelser.

- BAA Gråbrunt muldlag med mørtel- og teglrester. Spredte menneske- og dyreknogeter. 3 grave.
- BAB = BAA men i Fratergårdens østlige del. I laget er fundet en del mønter samt bogbeslag. 1 grav.
- BAC Påfyldningslag af gult grus.
- BAD Nedgravning med fyld af gråbrunt muldlag med tegl- og mørtelrester samt knoglerester.
- BAE Gråbrunt muldlag med ganske lidt tegl- og mørtelrester. Dyre- og menneskeknogeter.
- BAH Kampestensfundament fra korsgangen med mørtelrester og lidt tegl.
- BAJ Gråbrunt muldlag med lidt tegl- og mørtelrester. (lige under græslaget).
- BAK Kraftigt brokkelag med meget tegl og mørtel.
- BAM Groft stenet gruslag med få teglstumper.
- BAN Groft stenet gruslag med få teglstumper.
- BAO Mørkt gråbrunt muldlag med lidt tegl og mørtel.
- BAP Gråbrunt muldlag med lidt trækul, evt. stolpehul.

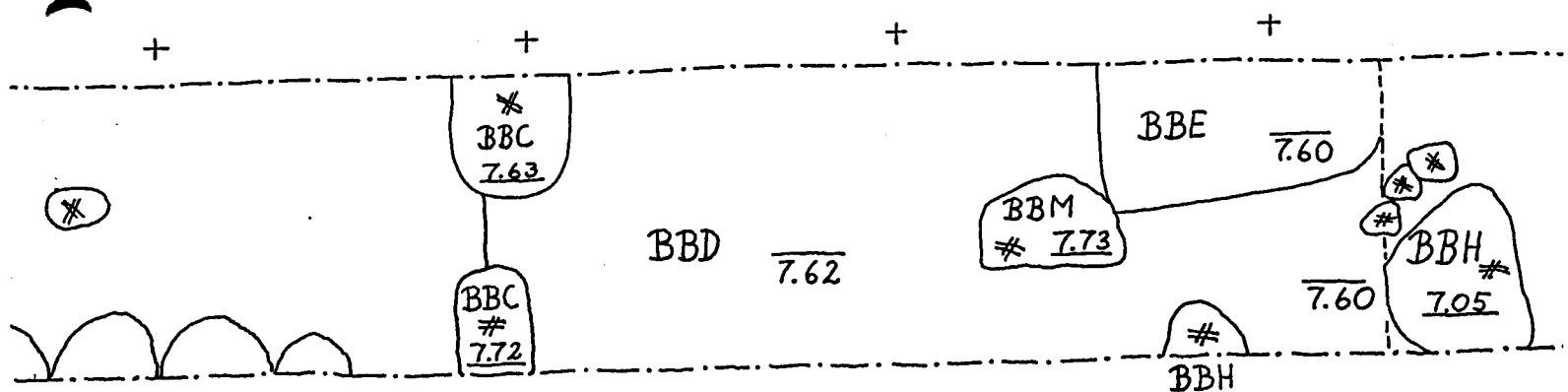
GRØFT B, UDVIDELSE.

- BBA Sort meget fugtig og løs muldjord med enkelte flintesten.
- BBB Stenspor i form af undergrundssand iblandet mørtel = skillemur.
- BBC 2 marksten, der afslutter BBA, måske vægbank. I profilen går BBA ud over stenene.
- BBD Undergrundssand med mange små sten.
- BBE Muldlag med trækul og iblandet sand = fjernet fundamentssten.
- BBF Muldlag iblandet sand og enkelte stykker trækul, Evt. nedgravning til fundament.
- BBH Nedbrydningslag bestående af teglbrokker og mørtel samt lidt muldjord.
- BBJ Stabilgrus lige under asfalt.

1991:125

GRØFT B. UDVIDELSE. Lagbeskrivelser.

- BBK Mørkebrunt sandet muldlag med mørtel- og teglstumper samt trækul.
- BBL Mindre brokkelag med mørtel og tegl. lyse og mørke sandpletter.
- BBM Fundamentssten med sand imellem. Stenene ligger på et lag stabilgrus.

1991:125

GRØFT C.

Grøft C var placeret mod syd i Sortebrødreanlægget (mod Ostenfeldt's Stiftelse). Grøften målte ca. 0.8 x 11.5 m og blev mod syd afsluttet af en sti i parken.

I den nordlige del af grøften, var Fratergårdens sydlige del der bestod af et meget tykt lag muld CAA. I laget lå en del omrodede knogler samt keramik af sen Østersø-type og glaserede rødbrændte skår fra kander. Ligeledes i CAA fremkom en begravelse CG1, hvor der på hoftebenet var stofrester i to lag: det yderste var bordeauxfarvet og det inderste gyldent. Stoffet har været samlet med knap-penåle.

Over CAA lå et kraftigt brokkelag CAJ, der mod nord var adskilt af en nedgravning fra CAF, som var et lag påfyldt muld med enkelte tegl- og mørtelstumper og lå lige under græstørven. Lag CAJ fortsatte ud af feltet mod syd, mens CAF blev afsluttet umiddelbart før fundamentet CAC. I CAA fremkom en ubestemmelig mønt.

CAB udgør korsgangsfundamentet og bestod af store marksten lagt i mørtel. Korsgangen og store dele af sydfløjens nordlige fundament var fjernet og kun én marksten CAC antydede fundamentet. I/over korsgangen og CAC, lå laget CAD, et påført muldlag med tegl- og mørtelstumper samt en del knogler.

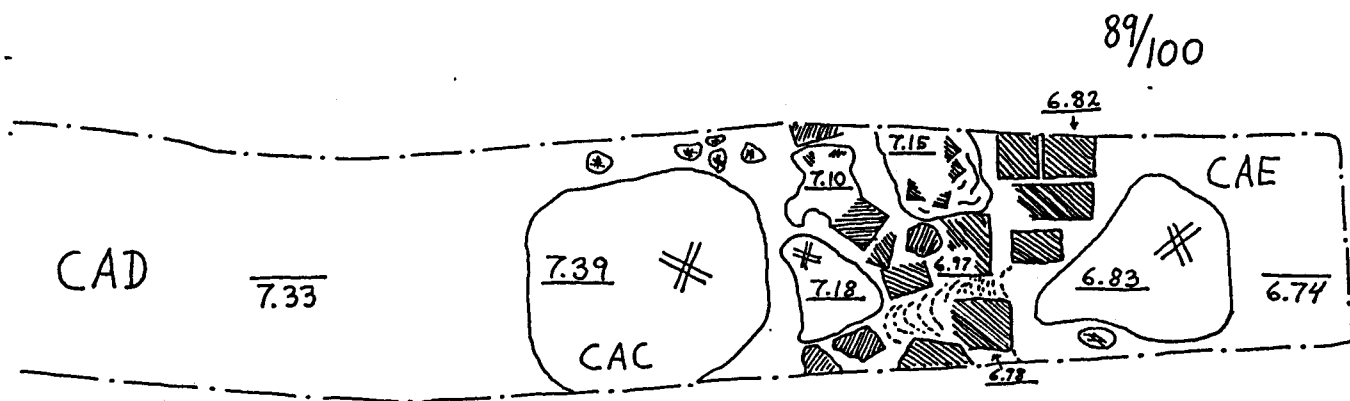
Umiddelbart i forlængelse af CAC lå en del mørtelbelagte munkesten, delvist endnu på plads. Disse godtgør, at der her er tale om en kælder, eventuelt en halvkælder CAE. Af pladshensyn og afgrænset af stien, var det ikke muligt at tømme denne, men ved undersøgelserne i 1984 (84:300) fremkom nord for det nuværende murforløb på Ostenfeldt's Stiftelse den tilhørende sydmur, ligeledes med indvendige murskifter.

SAMMENFATNING GRØFT C.

I grøft C fremkom et ca 1.5 m bredt korsgangsfundament. Syd herfor var området meget plyndret, og det var således ikke muligt at udskille korsgangen og den nord-

1991:125

lige del af sydfløjens fundament. En indermur af muren
 kesten lagt i mørtel syd for fundamentsresterne viser
 at der her lå en kælder, eventuelt en halvkælder. I
 Fratergården blev fundet en begravelse, hvor der på
 skelettets hofteben endnu sat stofrester, holdt sam-
 men af knappenåle. Der blev i Fratergården desuden fundet
 en ubestemmelig mønt.

1191:125

GRØFT C. Lagbeskrivelser.

- CAA Gråbrun muld med lidt tegl- og mørtelrester samt spredte menneskeknogler. Den sydlige del af Fratergården. 1 grav.
- CAB Korsgangsfundament bestående af kampesten med mørtel og tegl imellem.
- CAC Sydfløjens nordlige fundament bestående af kampesten, munkesten samt mørtel- og teglstumper.
- CAD Gråbrunt muld med tegl- og mørtelrester samt knogler.
- CAE Kældervæg, indvendig, bestående af kampe- og munkesten. Imellem gråbrunt muld med lidt trækul, mørtel og teglstumper.
- CAF Gråbrunt muldlag med små stykker tegl og mørtel. (Lige under græstørv).
- CAH Lysebrunt sandet muldlag.
- CAJ Brokkelag bestående af mørtel og teglstumper.

1991:125

GRØFT D.

Grøft D var placeret i den vestlige del af Sortebrødreanlægget. Grøften målte ca. 0.8 x 29 m. Da nord- og sydprofilen var uens, blev begge profiler tegnet. Østligst i grøften fremkom den vestlige del af Fra-tergården DAE, hvorover lå et påfyldt brokkelag DAZ. I DAE var den overvejende del af de opsamlede skår af sen Østersø-type ligesom udvendigt glaserede rød- og gråbrændte skår fra kander samt et enkelt næsten-stentøjsskår og et enkelt jernalderskår blev opsamlet. Over DBA, som udgjorde bunden af korsgangsfundamentet og i en bredde af 1.6 m bestod af mindre marksten, lå et nedbrydningslag DBB. Over DBA lå laget DAC, som fremstod som fundamentsgrøft til DBA. I laget fremkom en grønglaseret munkesten og et enkelt gråbrændt skår. Korsgangen var skarpt afgrænset af lag DAU, som var et muldlag med omrodede knogler, hvorover var lagt et rent lag afretnings-sand DBC. I DAU blev fundet et mindre stykke af en glaseret teglsten, en halv, måske kvadratisk, uglaseret guldflise samt enkelte skår af sen Østersø-type og fragmenter af udvendigt glaserede kander.

I nordprofilen sås nedbrydningslaget DBB ud over korsgangen, mens det i sydprofilen blev afsluttet tæt på fundamentet. DAX, som lå over DBC og DBB, var en plyndringsgrøft til vestfløjens østlige mur. Nedbrydningslaget DBB bestod overvejende af brokker og mørtel. I DAX lå et lille sandlag DBX. DBD der lå under DBB, bestod af et muldlag med få brokker og lå umiddelbart over undergrunden. Laget blev mod vest afsluttet af DBE og markerer et ialt 3.5 m bredt rum idet DBE var en plyndringsgrøft for et fundament: en marksten DAB stod endnu i grøften. I nordprofilen bemærkedes tre sandbelagte trin, DBF, hvorunder lå to træsten umiddelbart ud for stenen DAB. Trinene stod over ovenbunden DAP. Umiddelbart tyder trappens beliggenhed i forhold til ovenbund og fundament på mindst to byggefaser i anlægget, men der fremkom ikke i grøften yderligere tegn

1991:125

på dette forhold.

Ovnbunden DAP bestod af store marksten lagt i rent sand, DBM, henover var et tyndt, men rent, trækulslag. DAP stødte op til vestfløjens ydermursfundament DAO, som bestod af store marksten lagt i sandblandet muld. Over DAO og DAP lå et nedbrydningslag DBB og DBL, der mod øst blev skåret af plyndringsgrøften DBE.

Vest for DAO lå under brokkelaget DBL/DBB i muldlaget DBP et ovnanlæg DAA bestående af fragmenter af en brændt lerkappe med grenindtryk. Ovenens anvendelse kunne ikke bestemmes, men ovnen har ligge i gården og dermed udenfor bygningen.

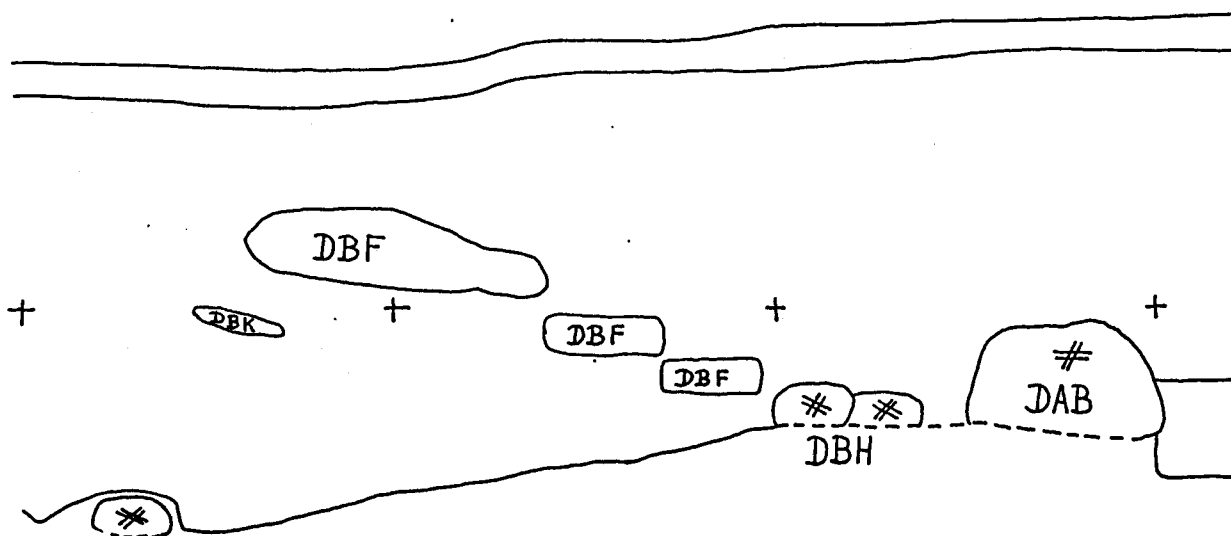
Endnu et anlæg DAR, der sandsynligvis har været en lodretstående ovn, bestod af brændte lerkappefragmenter med munkestensbrokker i midten og mørtel/sand i bunden. DAR kan dog have været en nedgravning, hvori man har smidt lerkappe fra anlæg DAA. I muldlaget DAT lå enkelte jernkloder samt aske og trækul. DAT lå under DAA. I DAT blev der ligeledes fundet keramikskår af Østersø-type, heraf tre skår(en hank) fra et meget stort kar med indvendig lågfals, desuden lå der rødbrøndte skår med indvendig eller udvendig glasur og kun enkelte teglbrokker. Lag DAT blev mod vest afgrænset af et dige DAD af to store marksten lagt på et muldlag. Lag DBP fortsatte tilsyneladende over DAD og mod vest og må derfor tolkes som værende et påfyldt lag i forbindelse med nedbrydningen. I undergrunden vest for diget, og som nærmest havde karakter af stabilgrus, lå en del store marksten.

GRØFT D SAMMENFATNING.

I grøft D fremkom som vestlig afslutning på Fratergården, et 1.6 m bredt korsgangsfundament med en 1.4 m bred korsgang indenfor. I denne korsgang findes begravelser. Fundamentet til indermuren fremstod som en plyndret grøft og var en meter bred. Indenfor muren var et rum af 3.5 meters bredde inden en skillemur, der fremstod som en plyndret fundamentsgrøft, af 1.4 meters bredde. Et trappeforløb i profilen havde retning direkte ned i grøften. Vest for skille-

1991:125

muren var underlaget af en ovn og dette støtde direkte op til ydermurens fundament og angav rummets bredde til ca. 2.2 m. Ydermurens fundament havde en bredde af 1.4 m. I gården var resterne af en eller to ovne af ler, hvis funktion ikke er bestemt. Gården blev mod vest afsluttet af et stendige.

1991:125

GRØFT D. Lagbeskrivelser.

- DAA Ovnanlæg bestående af fragmenter af en brændt ler-
kappe med grenindtryk samt ubrændt ler.
- DAB Fundamentsrest bestående af én stor marksten.
- DAC Muld iblandet enkelte brokker samt omrodede ske-
letdele. Udgør underlag for korsgang.
- DAD Formodet dige bestående af store marksten, lagt i
muld.
- DAE Omrodet muld med enkelte spredte brokker samt om-
rodede knogler. Den vestlige del af Fratergården.
- DAO Fundament bestående af store marksten lag i sandet
muld. Vestfløjens vestlige fundament.
- DAP Bund af ovn bestående af store marksten lagt i sand.
- DAR Del af ovn DAA bestående af brændte stykker ler-
kappe, trækul samt store fragmenter af munkesten.
Evt. affaldsnedgravning.
- DAS Undergrund bestående af okkerfarvet sand med mange
større, især, flintesten.
- DAT Muldlag med megen trækul og lernister, pletvis
meget porøs. Kun meget få teglbrokker.
- DAZ Kompakt brokkelag med meget mørtel.
- DBA Korsgangsfundament bestående af store marksten lagt i
sand/muld.
- DBB Nedbrydningslag hovedsageligt bestående af munke-
sten, tagtegl og mørtel, men også muld.
- DBC Afretningsand i korsgangen, har evt. tjent som
underlag for guldfliiser.
- DBD Muld med enkelte brokker, lige over undergrund også
mange flintesten.
- DBE Plyndret fundamentsgrøft med fyld af muld iblandet
brokke- og mørtellag.
- DBF Rent sandlag, måske underlag for trappe.
- DBH Marksten, har sandsynligvis udgjort nederste trin
af en trappe.
- DBJ Muldlag iblandet brokker og mørtel.
- DBK Rent ubrændt ler.

1991:125

GRØFT D. Lagbeskrivelser.

- DBL Nedbrydningslag bestående af teglbrokker, mørtel og lidt muld. Vestfløjens vestlige mur.
- DBM Sandlag ligger over/i DAP.
- DBN Sandblandet muld ligger over/i fundament DAO.
- DBO Trækulslag, rent.
- DBP Muldlag med meget få brokker.
- DBR Påfyldt rent sandlag.
- DBS Nedbrydningslag fra DAO, muldjord med en del teglbrokker samt mørtel.
- DBT Sandblandet muld, ligger over/i DAO.
- DBV Muldblandet sand ligger i/over DAP.
- DBX Muldblandet sand, ligger i/over den plyndrede fundamentsgrøft.
- DBZ Muld iblandet mørtelstumper.
- DAU Sandblandet muld iblandet enkelte teglstumper samt en del løse knogler.
- DAX Plyndringsgrøft til vestfløjens østlige mur bestående af muld iblandet tegl- og mørtelbrokker.

1991:125

SAMMENFATNING.

Sørtebrødreklostret i Næstved blev grundlagt i 1242, men formodes først opført mellem 1254 og 1277. I 1292 stod kirken endnu ikke færdig. Klostret blev overtaget af Kronen mellem 1531 og 1539 og blev nedrevet i 1552, men kirken stod stadig som synlig ruin i 1744.

Undersøgelsens korslagte grøfter afslørede et firfløjet anlæg netop på det sted, der efter undersøgelser i 1984 var blevet udpeget: nemlig nord for Ostenfeldt's Stiftelse i Sørtebrødreanlægget.

Klosterfløjene, der ikke ligger præcist nord-syd, bestod af kirke, der udgjorde nordfløjen, en østfløj, en sydfløj samt en vestfløj. Alle fløjene har været opført af munkesten i kassemur på et kampestensfundament. Fløjene har haft udsmykningsdetaljer i form af profilsten omkring vinduer og døre og grønglaserede munkesten. Fløjenes tag har været dækket af tagtegl af munke- og nonnetype, mens korsgangens tag har været dækket af tagpander. Fund af bemalede rudefragmenter viser, at en del af vinduerne har haft bemalet rudeglas.

Kirken, der var meget plyndret og hvor kun fundamentsgrøfterne stod tilbage, har sandsynligvis været treskibet og dermed uden korsgang, men med adgang fra korsgangen direkte ind i søndre sideskib. I kirken lå et tykt lag afretningssand, der kunne følges igennem grøften og som sandsynligvis har dannet underlag for et med rødbrændte kvadratiske fliser belagt gulv. Kirkens gulv har indeholdt mange begravelser, langt den overvejende del var dog omrodede. Omtrent midt i kirken lå en broncestøbegrube, der er yngre end kirkens opførelse, idet der lå munkesten og en gulvflise samt en pandeskal i anlægget.

Dateringen af kirken udfra det skriftlige kildemateriale til et opførelsestidspunkt omkring 1300 kan ikke verificeres ud fra fund gjort i kirken, hvor kun én mønt blev fundet: en Magnus Smek. Kirkens fyld blev ikke

1991:125

soldet, idet selve gulvlagene tydeligvis var fjernet. Østfløjen var, som kirken, meget plyndret, men fremstod med korsgangsfundament, korsgang, en plyndret indermur, en delvist intakt ydermur samt en ca 1 meter høj forhøjning/bænk, der stødte op til ydermuren og en skillemur på tværs af fløjen. Bænken peger på, at Kapitelsalen har været beliggende her. Der var ingen bevarede begravelser i østfløjen. I østfløjen ved stien var fylden meget omrodet: her fremkom renæssancekeramik, en Frederik den Første mønt samt en mønt fra 1928.

Sydfløjen fremstod med et korsgangsfundament, en korsgang, en delvist plyndret indermur, en hel- eller halvkælder, der havde munkesten lagt i mørtel på indersiden af fundamentet. Sydfløjens ydermur blev i 1984 fremdraget og også her var der munkesten i flere skifters højde på indersiden af muren.

Vestfløjen var bevaret i form af et korsgangsfundament, en korsgang med begravelser, en fundamentsgrøft, der indicerer indermuren, en langsgående skillemur samt et ydermursfundament. I vestfløjens mellem skillemur og ydermur fremkom bunden af en ovn i form af store marksten lagt i sand. Trækulsrester og 4 trappetrin i profilen ved skillemuren og over ovnbunden, antyder at vestfløjen eller dele heraf har været udsat for brand og at grundplanen er blevet ændret. Mellem ydermuren og et dige ud mod vejen lå resterne af en eller to ovne bestående af brændt lerkæppe med grenindtryk.

Midt i det forfløjede anlæg lå Fratergården, der fremstod rektangulær, ca. 11 x 15 m. I Fratergårdens muld og særligt i den østlige del, lå en del mønter alle fra Erik Glipping og Erik Menveds tid samt bogbeslag af bronze foruden keramikskår fra anden halvdel af 1200-årene og første fjerdedel af 1300-årene. Fire begravelser lå på plads heraf 3 i den østlige del af Fratergården og en i den sydlige del: Sidstnævnte begravelse fremstod med stofrester på hoftebenet. Fratergården er formodentlig blevet flisebelagt i forbindelse med opførelsen af korsgangen, idet der ikke

1991:125

fremkom genstande i Fratergården yngre end begyndelsen af 1300-årene. Korsgangens fundament var kraftigere end de øvrige fundamenter og stenene sammenholdt med mørtel, hvilket antyder, at korsgangen er en senere tilbygning, og at den sandsynligvis har været i to etager. Den kan dog ligeledes have været bygget ind i fløjene. Ribbe- og profilsten er alle af gotisk udformning. Korsgangen har været belagt med rødbrændte kvadratiske fliser.

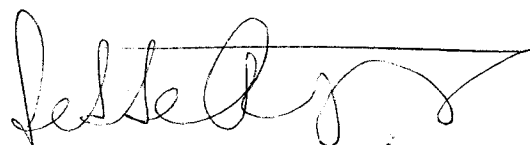
Ved nedbrydningen af klostret har der stået et stillads i Fratergården, idet der ved korsgangsfundamenterne var ca 0.75 m uden brokker.

Klosterfløjenes gulvniveau har været i kote 8.80 DDN.

Rekonstruktionsforslagene er udarbejdet efter de fremkomne fundamenter og anlæggets vinkel er udført efter sydfløjens ydermur, der blev fremdraget i 1984.

Forslag 1, hvor kriken fremstår som et tre-skibet anlæg synes mest korrekt, idet "korsgangen" her er meget bred set i forhold til de øvrige korsgange.

Ved fortsatte undersøgelser af Sortebrødreklostret ville det være hensigtsmæssigt at udlægge grøfter med det formål at finde alle fire fløjers afslutninger og dermed få afgrænset klostrets udstrækning i hovedanlægget. Da der syd for klostret tidligere lå bygninger, hvoraf en var dateret 1437, og da disse må have været økonomibygninger, vil det ligeledes være væsentligt at få disse undersøgt for dermed at bekræfte hele klostrets udstrækning. Mindst to af disse bygninger udgjorde tidligere Sortebrødregård, der blev nedrevet i 1840.

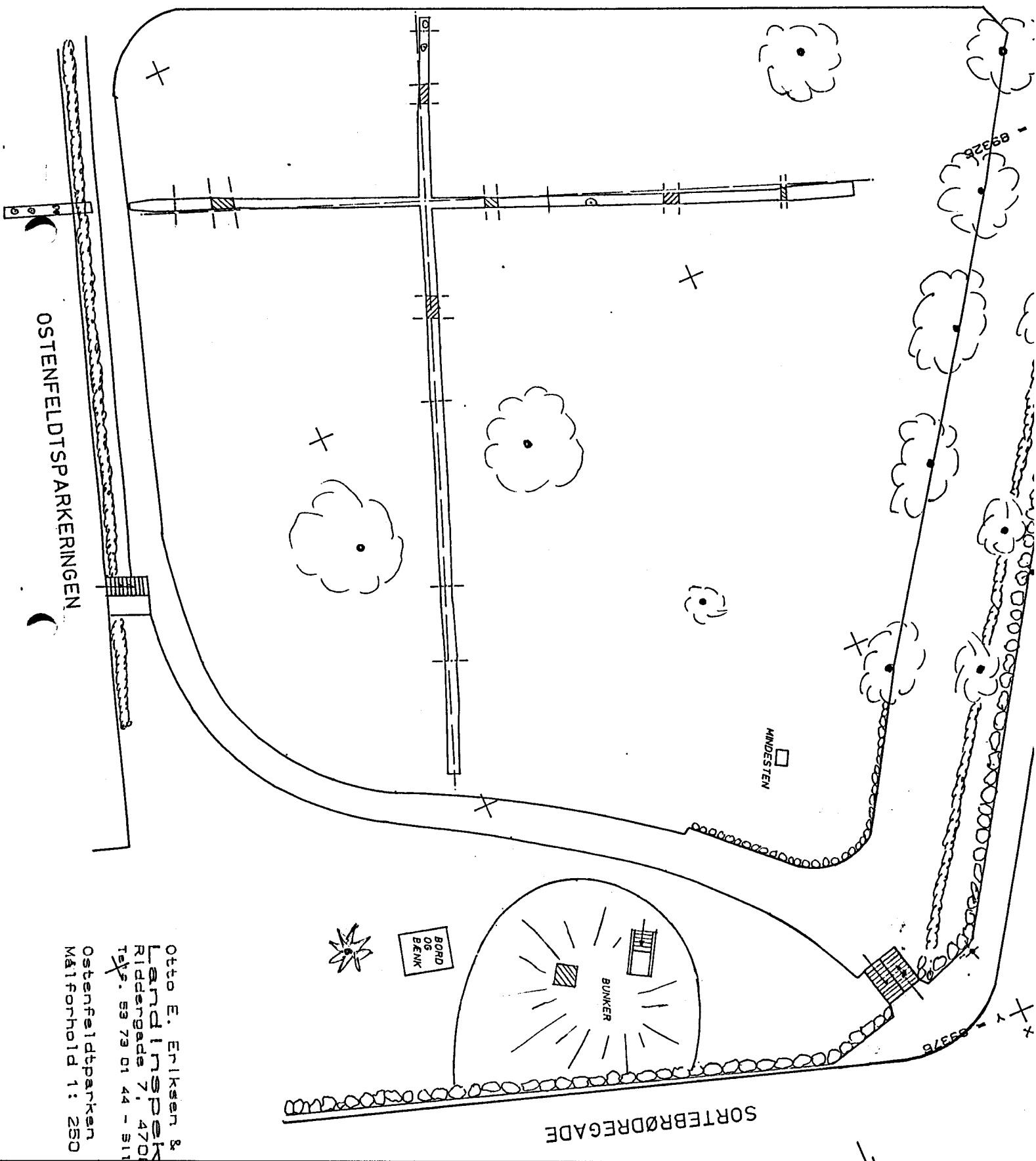
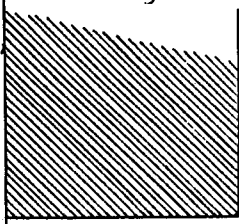

Næstved, 31. maj 1991

1991,125 Udgravningsfeltets placering.

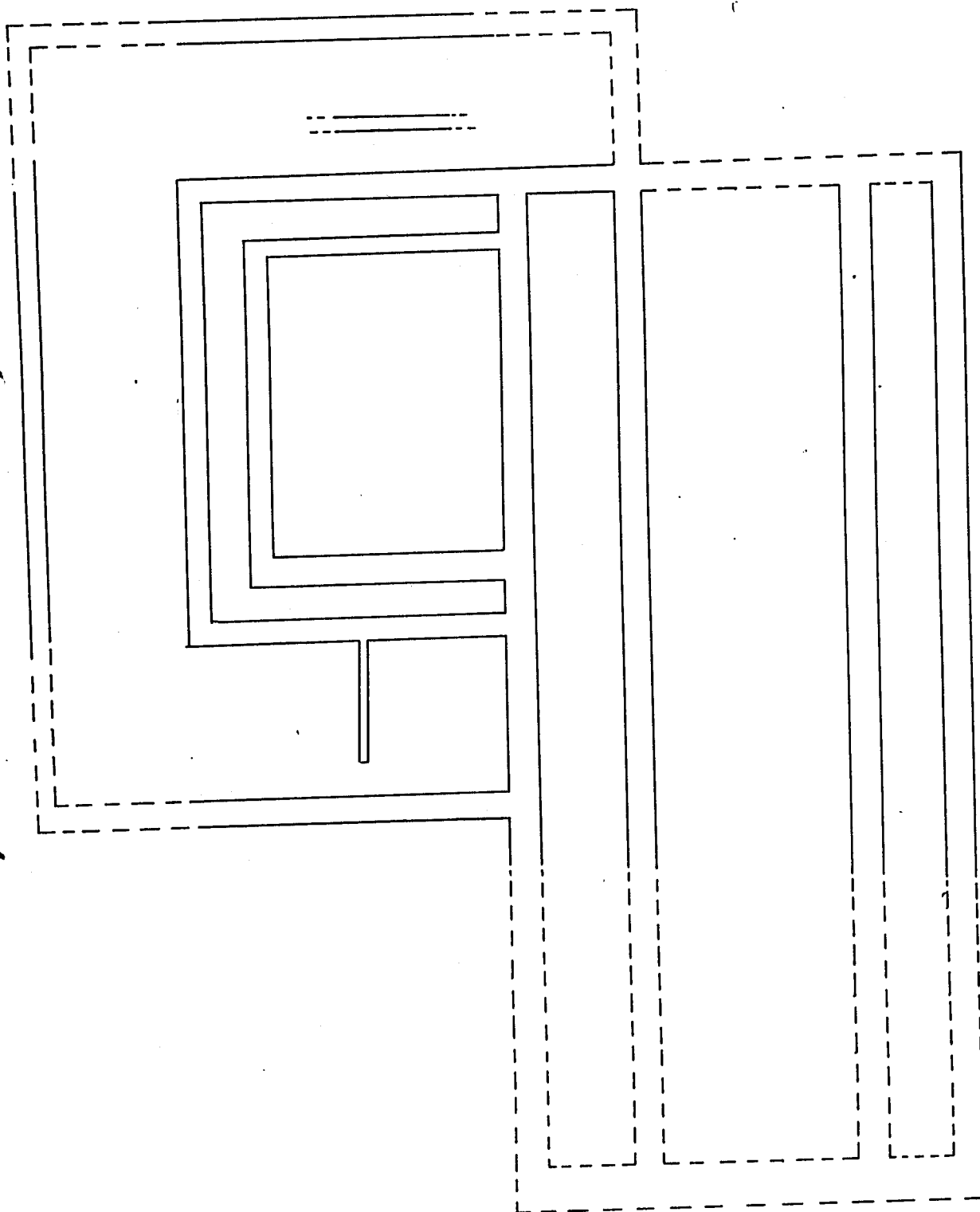
Retning Sct. Mortens Kirke

OSTENFELDTS-STIFTELSE

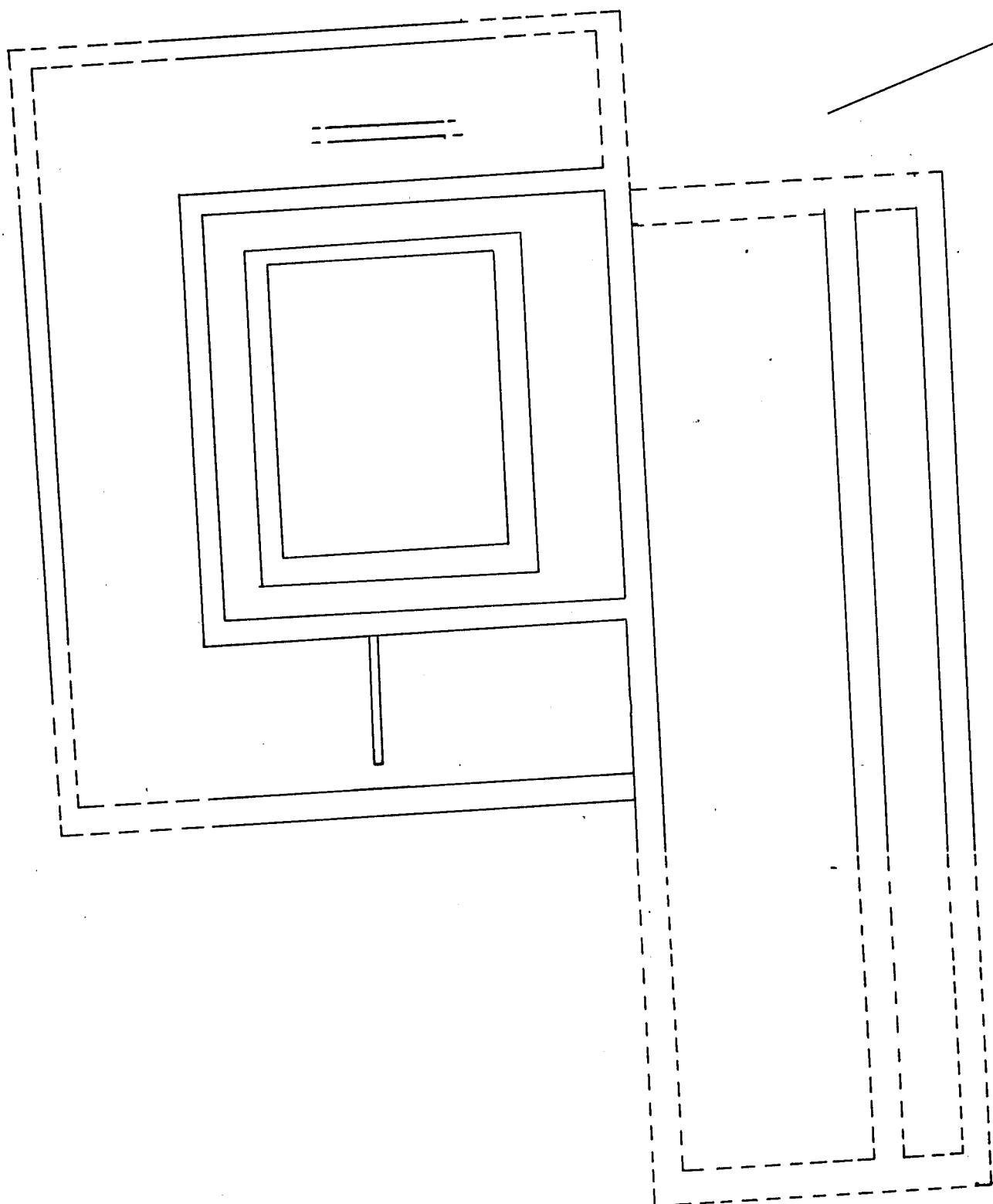

Otto E. Eriksen &
 Landsinspektør
 Riddergade 71, 4700
 Tøns. 53 79 01 44 - 5111

Ostenfeldtparken
 Målforshold 1: 250

1991:125
Reskonstruktionsforslag 1 af Sortebrødreklostrets hovedanlæg
ud fra de arkæologiske undersøgelser og på baggrund af
Sortebrødreklostret i Ribe.
Vest opad.

1991:125
Rekonstruktionsforslag 2 af Sortebrødreklostrets hovedanlæg
ud fra de arkæologiske undersøgelser og på baggrund af
Sortebrødreklostret i Ribe. Vest opad.

1991:125

MØNTLISTE.

BAA	Erik Menved	1286-1319	M.B. 431 variant.
AAA	Erik Menved		M.B. 391 variant.
BAA	Erik Glipping	1259-86	M.B. 244 variant.
BAA	Erik Glipping		M.B. 461.
AAA	Erik Glipping		M.B. 122.
AAM	Magnus Smek, Lund Skåne. 1332-60.		M.B. 666.
AAD	Erik Menved		M.B. 486.
BG1	Erik Menved		M.B. 461 variant.
BAC	Christoffer I	1252-59	M.B. 82.
CAA	Ubestemmelig.		
BAD	Frederik I. 1525 Roten...		

1991:125

JORDPRØVER INDSENDT TIL NATIONALMUSEETS NATURVIDEN-
SKABELIGE AFDELING.

- DAH Jordprøve fra ovnanlæg DAP.
- DAJ Jordprøve fra Fratergården, de øverste 5 cm.
- DAK Jordprøve fra Fratergården, 5 cm lag under DAJ.
- DAL Jordprøve fra Fratergården, 5 cm lag under DAK.
- DAM Jordprøve fra Fratergården, 5 cm lag under DAL.
- DAN Jordprøve fra Fratergården, 5 cm lag under DAM.

GRAV/KISTE

Længde Låg
 Brede Sider/bund
 Søm x

Trærester på sømmene

GRAVFYLD:

Tegl Kalkst.
 Mørtel Trækul

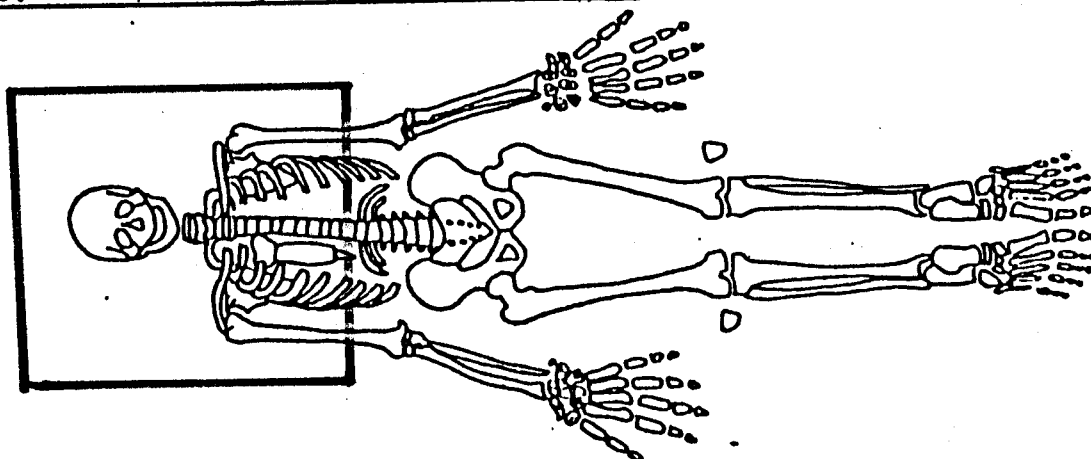
FUND:

Omrodede knogler samt et keramikskår.

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

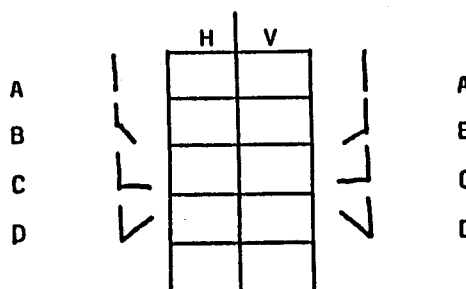

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde Højre lårben
 Brede

FOTO

SH Dias

DATO	GRAVET AF	UDFYLDT AF
28.5.1991	SH	JRO

Sortebrødreklostret
NÆSTVED

1991:125

AG2

GRAV/KISTE

Længde
 Læg
 Brede Sider/bund
 Søm

GRAVFYLD:

Tegl Kalkst.
 Mørtel Trækul

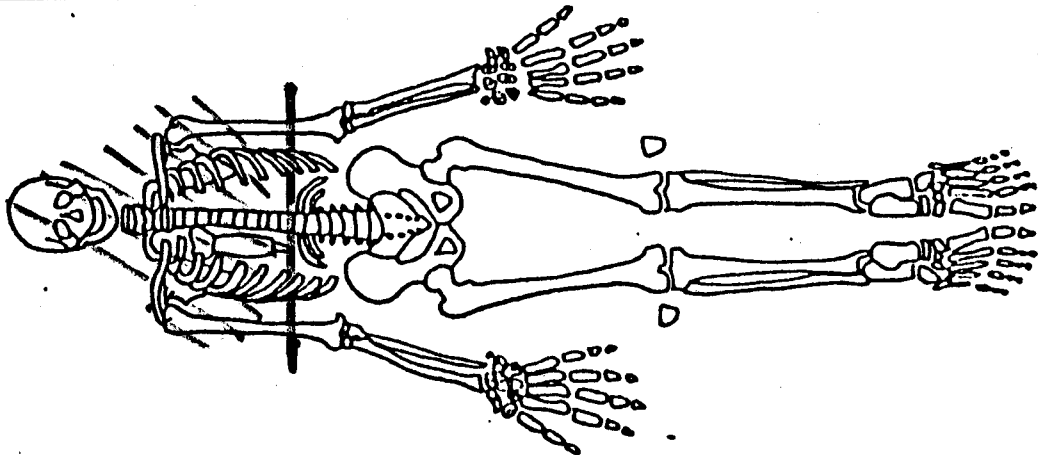
FUND:

Skel et fjernet af gravemaskine,
i profilen ses ribben.

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se profiltegning

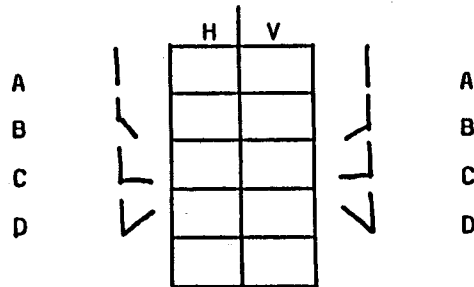

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde Højre lårben
 Brede

FOTO

SH Dias

DATO
28.5.1991

GRAVET AF

UDFYLDT AF
JRO

Sortebrødreklostret
NÆSVED

1991:125

BG1

GRAV/KISTE

Længde
 Brede
 Læg
 Sider/bund
 Søm x

GRAVFYLD:

Tegl
 Mørtel
 Kalkst.
 Trækul

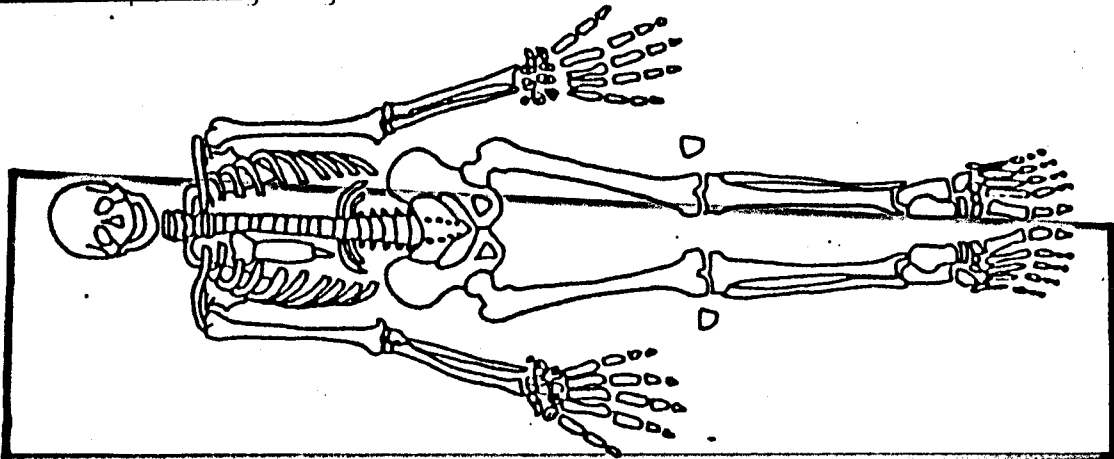
FUND:

Mønt: Erik Menved
 Under højre knæ lå et kranie, desuden en del løse knogler omkring.

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

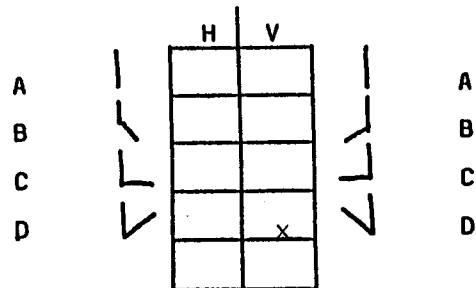

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde 170 Højre lårben 0.5
 Brede

FOTO

SH Dias

DATO 28.5.1991	GRAVET AF JRØ	UDFYLDT AF JRO
-------------------	------------------	-------------------

Sortebrødreklostret
NÆSTVED

1991:125

BG2.

GRAV/KISTE

Længde
 Låg
 Brede
 Sider/bund
 Søm x

GRAVFYLD:

Tegl
 Mørtel
 Kalkst.
 Trækul

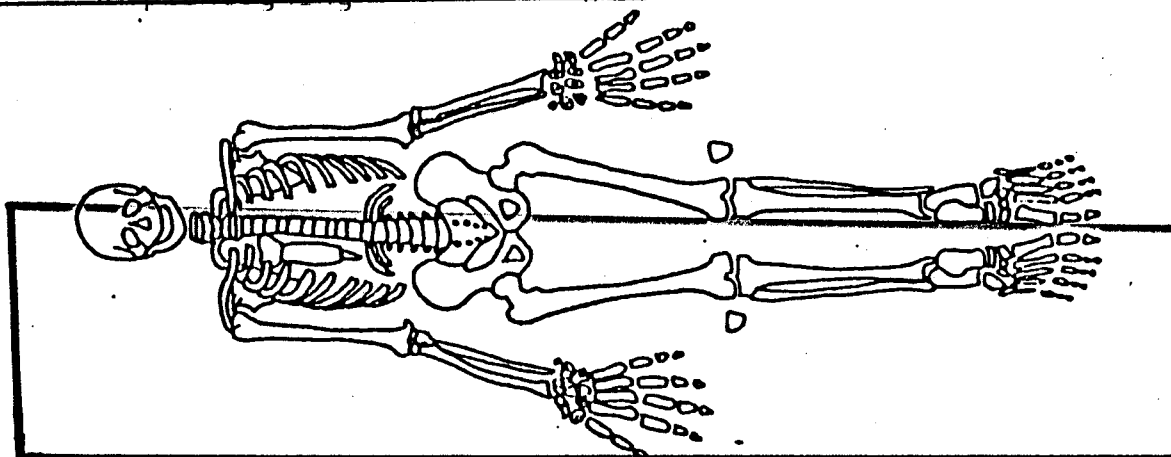
FUND:

3 glaserede keramikslår, heraf et sandsynligvis fra Flandern (1250-1350). Desuden en blygenstand, der lå ved skulderbladet.

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde 174 Højre lårben 49

Bredde

	H	V	
A			A
B			B
C		x	C
D			D

FOTO

SH Dias

DATO
28.5. 1991

GRAVET AF
JRØ

UDFYLDT AF
JRO

Sortebrødreklostret
NÆSTVED

1991:125

BG3

GRAV/KISTE

Længde	<input type="text"/>	Låg	<input type="text"/>
Bredde	<input type="text"/>	Sider/bund	<input type="text"/>
		Søm	☒

GRAVFYLD:

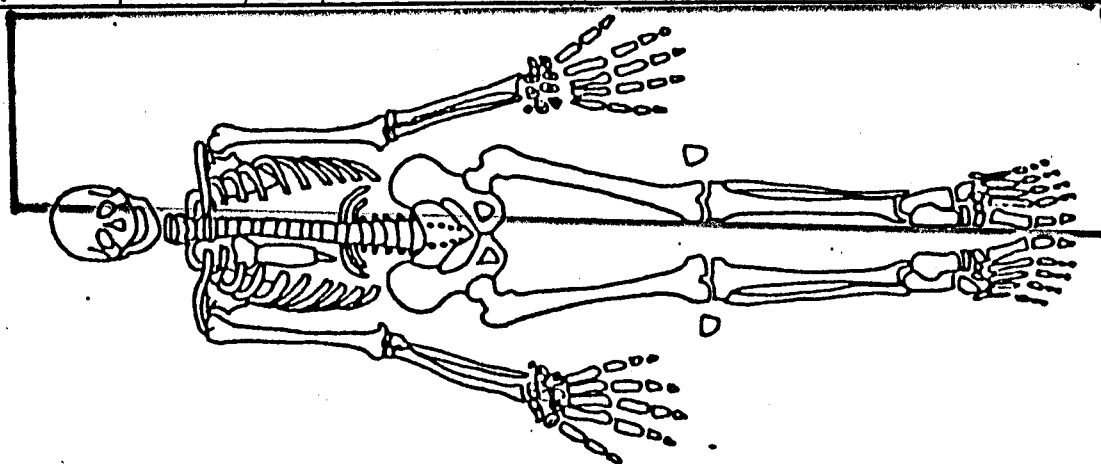
Tegl	<input type="text"/>	Kalkst.	<input type="text"/>
Mørtel	<input type="text"/>	Trækul	<input type="text"/>

FUND:

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde ca. 170 Højre lårben 42

Bredde

	H	V	
A			A
B	X		B
C			C
D			D

FOTO

SH Dias

DATO
28.5.1991

GRAVET AF
JRO

UDFYLDT AF
JRO

Sortebrødreklostret
NÆSTVED

1991:125

BG4

GRAV/KISTE

Længde
 Brede
 Låg
 Sider/bund
 Søm

GRAVFYLD:

Tegl
 Mørtel
 Kalkst.
 Trækul

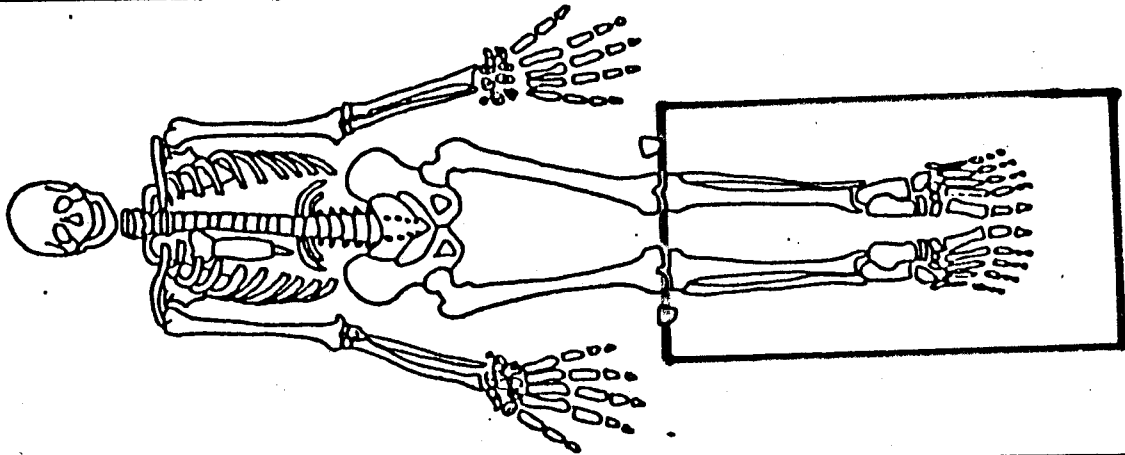
FUND:

IKKE TOTALUDGRAVET

Skærer	Plan	SH
Skæres af BG2 og BG3	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

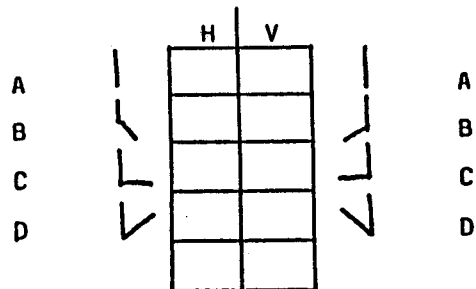

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig

Længde
 Brede
 Højre lårben

FOTO

SH Dias

DATO
28.5.1991

GRAVET AF
JRO

UDFYLOT AF
JRO

Sortebrødreklostret
NÆSTVED

1991:125

CG1

GRAV/KISTE

Længde
 Brede

Låg
 Sider/bund
 Søm

GRAVFYLD:

Tegl
 Mørtel

Kalkst.
 Trækul

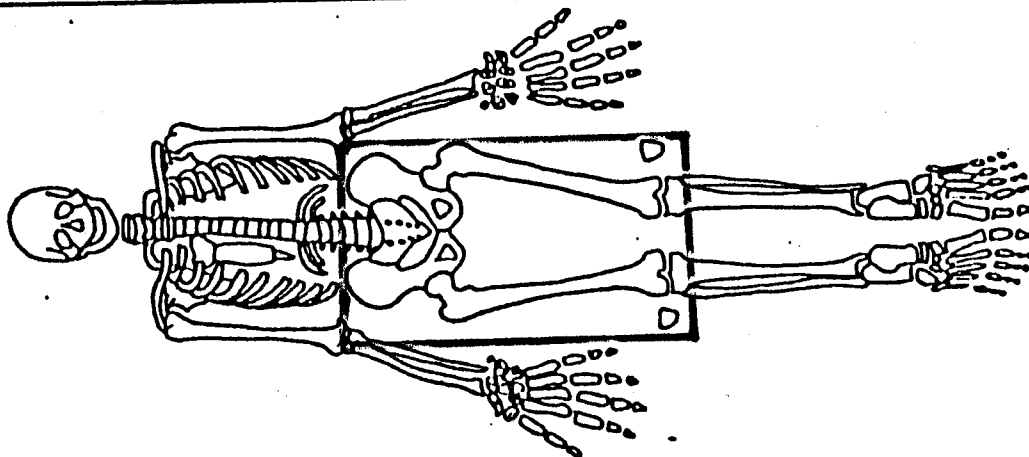
FUND:

Løse knogler.
 Stofrester på bækken: bordeaux på ydersiden, gyldent på indersiden desuden knappenåle.

Skærer	Plan	SH
Skæres af	Snit	Dias

SKELET

Koor. Se plantegning

Niv.

BEVARING:

God Middel Dårlig Længde Højre lårben 46Brede

	H	V	
A			A
B			B
C			C
D			D

FOTO

SH Dias DATO
28.5.1991GRAVET AF
EAUDFYLDT AF
JRO

1991:125

TEGNINGSLISTE.

Udgravningsområdet indtegnet på plan over Sortebrødreanlægget.

Grøft A: Fladetegning
Østprofil

Grøft B. Fladetegning
Nordprofil

Grøft C. Fladetegning
Østprofil

Grøft D. Fladetegning
Nordprofil
Sydprofil

2 rekonstruktionsskitser

Placering af jernkors øst for Ostenfeldt's Stiftelse.

NÆM 1991:125
FOTOLISTE.

MOTIV/SET FRA

F1-2	91:05:07	Felt C, Fundamentssten samt kældermur CAC/S.
F4-6	-	Felt C, CAC/N
F7-9-10	-	Felt C, CAC/S
F12-13	-	Felt D, ovnanlæg DAA/Ø
F15-16	-	Felt D, ovnanlæg DAP/Ø
F18	-	Felt A, AAE/S
F1-2-4-6	91:05:08	Felt B, udvidelse, kapitelsal/Ø
F7-9	-	Felt B, nordprofil BAB/S
F10-12	-	Felt B, nordprofil BAA/S
F13-15	-	Felt B, nordprofil BAH/S
F16-18	-	Felt B, nordprofil BAE/S
F1-3	91:05:09	Felt B, nordprofil BAB/S
F4-6	-	Felt B, udvidelse, fundament BBM og BBH/V
F7-9	-	Felt B, udvidelse, BBA/Ø
F10-12	-	∕
F13-15-16	-	Felt B, udvidelse, BBM og BBH/V
F18	-	Felt B, udvidelse, BBA/Ø
	91:05:10	
F1-3	-	Felt A, østprofil, AAA/V
F4-6	-	Felt A, østprofil, AAP/V
F7-9	-	Felt A, østprofil, AAO/V
F10-12	-	Felt A, østprofil, AAM, AAR/V
F13-15	-	Felt A, østprofil, AAM, AAR/V
F16-17	-	Felt A, østprofil, AAB/V
	91:05:11	
F1-3	-	Felt A, nordprofil, AAM/AAL/V
F4-6	-	Felt A, nordprofil, AAL/V
F7-9	-	Felt A, nordprofil, AAH, AAR/V
F10-12	-	Felt A, nordprofil, AAF/V
F13-15	-	Felt A, nordprofil, AAR/V
F16-17	-	Felt A, nordprofil, AAR/V
	91:05:12	
F1-3	-	Felt C, østprofil, CAA/V
F4-6	-	Felt C, østprofil, CAB/V
F7-9	-	Felt C, østprofil, CAD/V
F10-12-13	-	Oversigtsbillede/S
F15-16-18	-	Oversigtsbillede, felt C

1991:125
FOTOLISTE.

MOTIV/SET FRA

91:05:13

F1-3	-	Oversigtsbillede/V
F4-6-7	-	Oversigtsbillede/N
F9-10-12	-	Oversigtsbillede/Ø
F15-16	-	Felt C, CAA/V
F18	-	Felt C, CAA/V

91:05:14

F1-3	-	Felt A, AAE/S
F4-6	-	Felt A, AAA/S
F7-9	-	Felt A, AAA/N
F10-12	-	Felt A, AAF/S
F13-15	-	Felt A, nordprofil/V
F16-18	-	Felt A, nordprofil/V

91:05:15

F1-3-4-6	-	Bente Hansen keramik, Boderne
F7-9	-	Felt D, nordprofil, DAZ,DAE/S
F10-12	-	Felt D, nordprofil, DBA,DBB/S
F13-15	-	Felt D, nordprofil, DAU, DBB/S
F16-18	-	Felt D, nordprofil, DBB, DBD/S

91:05:16

F1-3	-	Felt B, udvidelse, nordprofil/S
F4-6	-	Felt B, udvidelse, nordprofil/S
F7-9	-	Felt B, udvidelse, nordprofil/S
F10-12	-	Felt B, udvidelse, nordprofil/S
F13-15-16-18	-	Bente Hansen keramik, Boderne.

91:05:17

F1-3	-	Felt D, nordprofil, DAB,DBJ/S
F4-6	-	Felt D, nordprofil, DAP/S
F7-9-10	-	Felt D, nordprofil, DAO/S
F12-13	-	Felt D, nordprofil, DBL,DAT/S
F15-16	-	Felt D, nordprofil, DBP/S
F18	-	Felt D, DAD/S

91:05:18

F1	-	Felt D, DAP/Ø
F3-4-6	-	Felt D, DAB/Ø

1991:125

FOTOLISTE

MOTIV/SET FRA

91:05:18

F7-9

-

Felt A, AAB/S

F10-12-13

-

Felt C, CAA/N

F15-16-18

-

Felt D, ovnanlæg DAA/S

91:05:19

F1-3

-

Felt D, DAO/Ø (fejlagtigt angivet som BAA).

F4-6

-

Felt B, BAA/S

F7-9

-

Felt D, DAD/Ø

F10-12

-

Felt B, fladen/V

F13-15

-

Felt D, fladen/Ø

F16-18

-

Felt D, DBA/Ø

91:05:20

F1-3

-

Felt A, A AB/SV

F4-6

-

Felt D, DBA, DAU/Ø

F7

-

Felt B, BG2 og BG3, BG4/Ø

F9

-

Felt B, BG1/Ø

F10-12

-

Felt A, AAB/S

F13-15

-

Felt D, DAO/S

F16-17

-

Felt D, DAP, DAO/Ø

Sortebrødrekløster, Næstved - foreløbige botaniske analyser af jordprøver fra fratergården samt en bageovn.

Metode

En delprøve på 500 ml er udtaget fra hver af de 5 indsendte prøver, hvorefter de er fløteret og vasket over i to sigter med maskestørrelser på henholdsvis 0,7 og 0,3 mm (se arkæologisk felthåndbog) for at skille det lettere organiske rester fra uorganisk sand, sten, tegl o.s.v. De tørrede sigterester er gennemset og sorteret i mikroskop (x10 forstørrelse).

Resultater

Prøve DAH - bageovn

Prøven består hovedsagligt af meget nedbrudt organisk materiale samt trækul. Det sidstenævnte varierer i størrelsen helt ned til fint støv. Prøven indeholder også knoglefragmenter (en del brændte), fiskeknogler, fiskeskæl og diverse sneglehuse. Der findes ingen identificerbare frø eller frugter.

Prøverne DAJ, DAK, DAM, DAN - fra fratergården

Prøvernes sammensætning er meget ensartet. De består allesammen af meget nedbrudt organiske materiale indeholdende trækul, mineraliseret træ (formodentlig jernforbindelser), knogler og knoglefragmenter, fiskeknogler, fiskeskæl, sneglehuse, insekterester, teglfragmenter og mørtel.

Udover trækul er planteresterne yderst få; de fundne er følgende:

Prøve DAM - indeholdt seks forkullede korn, tre af Avneklædt Byg, et af Havre og to som ikke kunne bestemmes (dårligt bevarede) samt et forkullet frø af Fersken Pileurt (allesammen magasineret i F16505).

Prøve DAJ - indeholdt to halve forkullede korn af Havre og et forkullet frø af Klinte samt tre forkullede frø, som ikke kunne bestemmes (allesammen magasineret i F16504).

Konklusion

De fire prøver fra fratergården samt prøven fra bagovnen er stort set ens med hensyn til deres sammensætning. De består af meget nedbrudt affald, hvori trækul, knogler, sneglehuse og lignende er meget velbevarede. Derimod er alt uforkullet plantemateriale er rådnet bort og kun enkelte forkullede og mineraliserede frø er bevaret.

Indholdet af planterester er for beskedent til, at man på dette grundlag kan drage rimeligt sikre slutninger angående aktiviteten på klostret. Jeg mener derfor ikke, at det kan betale sig at udføre ydeligere botaniske analyser på materialet.

David Robinson

København d. 30/9-1991